

מסורת הש"ס

(א) [למקנ דף קיג:] (ב) [זיל דמן:] (ג) נדרים נד. מעילה כה. (ד) [זיל לז:] (ה) [זיל להס:] (ו) [לעיל פד. ושינו:] (ז) [שבת יא: צילה ג. ושינו:] (ח) חלה פ"ד מ"ט (ט) ר"מ (י) זיל אי לישקל. (יא) ונשי קלם יסוד לזה במוסר. ע"כ סוף ד"ה שוף וגבינה. (יב) ע"י מהר"ם על דבור זה.

גליון הש"ס

נב"י אפר ר"י רבי חיה מגילה דף ט ע"ב ושינו:

הגהות הב"ח

(א) תוב"ד"ה חלת וכו' מנהר ראמנון ולפיכך כלי' וזמית ועד נמחק: (ב) בא"ד בטומאה דקרי דטומאה היו"א מגופו היא שרי ר' יוסי: (ג) בא"ד ככל הש"ס שהיה נזקך להפריש שמי:

מוסף רש"י

ור"ע אסור. דקסבר מין אחד כן [משעיה] (ב) דקסבר דלענין ככלל ירק (נדרים יד.). לא מצאתי אלא דלענין. מכלל דלאו מיניה הוא (שם) אלמא כיון דמיתק מיעא אחרתא הוא להכי מותר דלענין [משעיה ב.]. כן הדבר. ולומר משם אי למי, דלענין דמיתק ירק חלה מילתא היא. כלום הוא חור ואומר ירק לא מנאמי אלא קטנית, אלא כיון דלמיר לא מנאמי אלא דלענין ואיטו אומר לא מנאמי אלא קטנית, אלמא דלענין ככלל ירק כן ודלענין דמיתק עילוי שמיא ס"ל לר"ע דדחא מילתא יניהו (שם). רבי היא. הוא אמר למתני וסבי מילתיה דחא כדחא תנא ודחא כדחא תנא (ד"ה) (ז) מתניתין רבי קתמה לפי דעתו וסבי מילתיה כי הו' מתי תנא, כדחא כדחא דבריו של זה ושל זה כיון (קט"ז פד.). ואנן גביר כו'. הא דלמיתין ככלל הש"ס שאין גזרין גזרה לגזירה, הואי קרא נפקא, ושמתם את משמרתם, עשו משמרת כלומר גזרה למשמרתם לתורתם, ולא משמרת למשמרתם, שלא יעשו גזרה לגזרה (ביצה ב.).

כל הבשר פרק שמיני חולין

קד.

עין משפט
נר מצוה

ג א מ"י פ"ע מהלכות נדרים הל' ו טו"ע י"ד סי' ריו סעיף ח ודלא כהאי תנא: ד ב מ"י שם הלכה י וע"י כ"ט טו"ע שם סעיף ד: ה ג מ"י פ"ע מהלכות מאכלות אסורות הל' ג סמך לאזין קמא טו"ע י"ד סי' פו סעיף ב: ו ד ה מ"י שם הל' ד ה טו"ע שם סעיף ג:

רבינו גרשום

א"ר עקיבא האמר חיה ועוף אינן מה"ט. במשנה עצמה: כל מידי דמימליך עליה שלית כו'. כיצד מימליך עליה שליתא דאי א"ל רבו לך קנה לי בשר והוא חזר ואמר לא מצאתי אלא עופות ודאי בר מיניה דבשר הוא כדאשכחן בדילועין: ואין הקישותי בכלל ירק. כלומר הכא נמי לענין עופות אומר לא מצאתי אלא עופות מכלל עופות דלא גזרינן גזירה לגזירה: דתנן חלת חולין

(א) למקנ דף קיג.

הנודר מן הבשר. כל הנודר אין דעתו אלא אחר לשון בני אדם שהוא קורא שם הדבר כך ואשמועינן ממנו^(א) דכל מין בשר אדם קוראו בשר חוץ מבשר דגים וחגבים: **גמ'** קס"ד האי אסור דמתניתין מדאורייתא קאמר: דר"ע במתניתין היא כהאי פירקא (למקנ דף קיג): **מותר בבשר דגים.** שאין קוראו בשר: **הא עוף אסור.** דבנדרים אחר לשון בני אדם אנו צריכין להלך ואשמועינן ממנו^(ב) דדרך לקרואו בשר: **כל מידי דמימליך עליה שלית.** כל דבר שאינו נשמע מן הסתם לא בתוך הכלל ולא מוצא^(ג) [מן] הכלל וצריך השליש לחזור ולפרש ולשאל רוצה אמה צוה: **מיניה הוא.** חשוב לענין נדרים מאותו המין כגון הכל שהאומר לשלוחו קנה לנו בשר מן השוק אינו נשמע לו מן הסתם בשר עוף והוא נמלך צבעל הצית ושאל כלום אני לוקח בשר עוף: **מיניה הוא.** מין בשר הוא שהרי אמר לו קנה לי בשר ואם לא היה עוף מין בשר לא היה נמלך אם יקח ממנו דהא לאו בשר הוא: **לא מנאמי אלא דילועין.** ואינו לוקח מיד כשמואל^(ד) אלמא לא קרו ליה אינשי ירק דהא האי ירק סתם קאמר ליה ואי ככלל ירק הוא לא היה צריך לימלך: **אמר להם כן הדבר.** ומשם אני מביא ראיה שהוא מין ירק שאילו לא מלא אלא קטנית לא היה משיבו לא מנאמי אלא קטנית אלא לא מנאמי ירק ובדילועין היה אומר לא מנאמי ירק אחר אלא דילועין ולמה היה אומר כן אלא שיש לך ללמוד שהדילועין נקראים ירק ואין הקטנית ככלל ירק: **סבר לה כר"ע.** דלע"ג דצריך לאימלוכי^(ה) (ולא שקיל) מיניה

הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים: **גמ'** הא עוף אסור מדאורייתא כמאן דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא האמר^(א) חיה ועוף אינו מן התורה אימא סיפא הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים הא עוף אסור אתאן לרבי עקיבא דאמר כל מידי דמימליך עליה שלית בר מיניה הוא^(ב) דרתניא^(ג) הנודר מן הירק מותר ברלועין ור"ע באוסר אמרו לו לר"ע והלא אומר אדם לשלוחו קח לנו ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין אמר^(ד) להן כן הדבר כלום אומר לא מצאתי אלא קטנית אלא שדלועין בכלל ירק ואין קטנית בכלל ירק רישא רבנן וסיפא ר"ע^(ה) אמר רב יוסף רבי היא ונסבי לה אליבא דתנאי בנדרים סבר לה כר"ע בבשר בחלב היא והכי קאמר כל הבשר אסור לבשל בחלב^(ו) מהן מדברי תורה ומהן מדברי סופרים^(ז) חוץ מבשר דגים וחגבים שאינם לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים: ואסור להעלות [וכו']^(ח): אמר רב יוסף שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא דאי סלקא דעתך דרבנן אכילה^(ט) גופה גזירה ואנן גזירי העלאה אטו אכילה ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה דתנן^(י) חלת חולין נאכלת

הוא דאי לאו מיניה הוא לא היה אמר אשקול מהאי^(א). **בשר בהמה:** ויש מדברי סופרים. חיה ועוף: **ש"מ.** מדאסר עוף בעטלה משום גזירת אכילה ש"מ אסור אכילה ידיה מדאורייתא ולא כרב אשי: **אכילה גופה גזירה.** אטו בשר בהמה: **חלם חולין.** אינה אסורה לזרים אלא מדרבנן אכל חלת הארץ תרומה קרייה רחמנא [במדבר טו] ואסורה לזרים מוכל זר לא יאכל קדש (ויקרא כג): נאכלת

הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים. בגמרא מוקי לה כר"ע דכל מידי דמימליך עליה שלית בר מיניה הוא וצ"פ הנודר מן הירק (מדרים דף נד): פריך דבבשר דגים נמי מימלך ומוקי מתניתין דהכל במאן דכאיז ליה עיניה וציומא דהקוה דלא אכיל איניש דגים אכל עוף אכיל בשלקא ומיהו צפרק בתרא דמעילה (דף כז.)

לא קיימא שיעורא דהקוה אלא מסיק במאן דכאיז ליה עיניה אכל בשאר ימים הנודר מן הבשר אסור נמי דגים: **הא עוף אסור מדאורייתא.** ה"מ למינקט^(א) חיה וגזירה דהא דס"ד שהוא דאורייתא משום דסמך אסופא דגזיר העלאה אטו אכילה כדדייק רב יוסף בסמוך אכל אין לומר דדייק מדקמתי כל הבשר דמשמע ליה שכל הבשר שזה זה מה בשר עוף כבשר בהמה דהא הנודר מן הבשר אין כל הבשר שזה דאפילו ר"ע מודה דלא מיתסר בבשר עוף מדאורייתא כדאמר צפרק הנודר מן הירק (מדרים דף נד.) דמודה ר"ע דלא לקי: **ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה.** צכמה מקומות אמר היא גופה גזירה ואנן ינקוט וגזירי גזירה לגזירה כפ"ק דשבת (דף יא): וצ"פ צכמה מדליקין (שם דף כה.) וצריש צילה (דף ג.) והכל צעין לאתווי ראיה לענין גזירה דהעלאה אטו אכילה ויש מקומות נמי דגזרינן גזירה לגזירה ולא חיישינן אין לדמות גזירות חכמים זו לזו אלא במקומות שש"ס מדמה:

חל"ת חוצה לארץ נאכלת עם הזר ע"י השלחן. אין המשנה שניה כן אלא הגמרא מביאה בקיור וכן

היא שניה צ"פ בתרא דמס' חלה (משה"כ) אמר ר"ג שלם אריות לחלה מארץ ישראל עד כיצד חלה אחת מכיב עד הנהר ועד אמנה שמי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור מנהר^(א) ועד אמנה ולפנים שמי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור ועיבול יום ואוכלת רבי יוסי אומר אין צריך טבילה ואסורה לזבים ולזבות ולגדות ולילודות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן שירצה והכי פירשו מכיב עד הנהר ועד אמנה שהיו סמוכים לארץ העמים ואין יכולין לשמור עצמם ופירותיהם בטוהרה והיו חלותיהם טמאות ועטונות שרפה ולכן צריכין להפריש שמי חלות אחת מכוזב עד הנהר ועד אמנה שמי חלות אחת לאור ואחת לכהן מדברי סופרים שלא תשתכח תורת חלה ולפי שהיא מדברי סופרים אין לה שיעור מנהר ועד אמנה ולפנים שהיא חוץ לארץ שמי חלות אחת מכוזב עד הנהר ועד אמנה ולפנים שהיא חוץ לארץ שמי חלות אחת לאור ואחת לכהן כמו צבלת אור דא"י ואחת לכהן שלא תשתכח חלה דיהו כחלת ארץ ישראל גזיר עליה שלא לאוכלה כהן טהור החמירו בה כמו בתרומה דאורייתא רבי יוסי אומר אין צריך טבילה ואפילו בטומאה דקרי^(ב) דבטומאה היו"א מגופו שרי רבי יוסי מדלא חשיב צעל קרי באסורה דצין חזות ואסורה לצין חזות כו' צלא טבילה איירי מדקאמר עלה צירושלמי דלרבי יוסי נזרכה וגזירה דלרבנן נמי דצבו טבילה דוקא לצעל קרי שטומאה יוצאה לו מגופו אכל טמא מת שרי צלא טבילה כרבי יוסי דאי מנכרי נמי טבילה בטומא מת תקשה להו דמקשה גמ' צ"פ עד כמה (בבסר דף כז.) ובי הו"א יש לנו ומה תועיל טבילה בטומא מת ומסתמא טמאי מתים היו כמה פעמים כי אי אפשר להם ליזהר מטומאות מת דנהי דטומאות מת עצמן צריכין ליזהר מחמתם כהונתם מטומאות חרב הרי הוא כחלל אין יכולים כלל ליזהר דבשום בית שהיה צו מת מעולם נעשה כחלל כל המתכות שבתוכו והיו כמאהיל על המת כדאמרין בניזיר צ"פ כ"ג (דף נג.) וגם לא היו צריכין ליזהר מטומאות חרב הרי הוא כחלל כיון שאין המיר מגלת עליה דמנוח ברים מוספתא דאהלות וא"כ כולן גזרין גזירה ואין סבירא כלל שמתים חלת חולין שלא יאכלוהו אלא"כ ילך וזה בא"י וזהי מסתבר צלא הו"א וטבילה היו אוכלין אותה אפילו לרבנן דרבי יוסי ובצבל וכן לדין שרחוקין מא"י א"ש שמי חלות אלא אחת כדאמרין צ"פ עד כמה (בסר דף כז.)

והנהיגה לכהן קטן ואכיל לה דכי ליכא כהן קטן דוקא קאמר התם דמפריש אחרת ונותנה לכהן גדול וראשונה שורפה וחלה של אור מנהר ועד אמונן ולפנים אינה מותרת לכהן קטן אלא לעולם נשרפת דומיא דחלת אור א"י משום דסמוכין לא"י ומתחזיא כחלת א"י כדפרישית ומש"ה צריך לעולם שמים אכל ברחוקים כגון דבצל ודיין דלא מתחזיא חלה דיהו הארץ עומא ונותן לכהן קטן ומסתבר דאף לכהן גדול שטבל לקרי' ולא צעין הערב שמש דאין להחמיר בה מנחלה של כהן בסמוכין לא"י וכ"כ צ"ה צהלות חלה אמר רבינא הלכה נדה קו"ה לה חלה ואכיל לה כהן קטן או מאן דטביל לקרי' ויש קלם תימה אמאי קאמר דנותנה לכהן קטן כיון דאפילו כהן גדול יכול לאוכלה אחר שטבל או לצטלה ברוב כמו תרומה דאמרין צ"פ עד כמה (שם) רבה הוה מבעל לה ברוב ואכיל לה בימי טומאה וגזירה דדוקא חלת חולין לפי שאין לה שיעור ודבר מועט הוא קאמר דיכול ליתנה לכהן קטן כ"ש אם יש כהן גדול שטבל או רוצה לצטלה שיכול ליתנה לו וכן משמע דדבר מועט הוא דקאמר התם דשקל לה ברים מסיא אכל תרומה שהיא מתחזאה או מיין ושמן אין ליתן לכהן קטן לפי שהוא מאבדה ועוד יש לה שיעור כמו בתרומת מעשר ולכן אין ליתנה לקטן אלא לכהן גדול שטבל או רוצה לצטלה ברוב וא"כ להפריש שניה דלא תשתכח כיון דמפרישין אחת כמו בחלה היכא דאיכא כהן קטן שלא מנינו בכל הש"ס שהיה צריך^(א) לפרש שמי תרומות אלא דוקא חלה כי ליכא כהן קטן או גדול שטבל שאי היא נשרפת ולכן צריך להפריש חלה שניה שלא תשתכח תורת חלה אכל תרומה דאין נותנין אותה אלא לכהן גדול שטבל או רוצה לצטלה ברוב צ"פ להפריש שניה דלא תשתכח כיון דמפרישין אחת ומיהו נראה דגם בסמוכים לא"י שמפרישין לעולם שמי חלות לא היו מפרישין אלא תרומה אחת לכך נראה שצבלה יש לחוש יותר שלא תשתכח משום דשייכא בכל אדם המגלגל עיסקו אכל תרומה אין רגילין בה אלא בעלי קרקעות וממרימי תבואות והיכא